

Viscaria – nya dammar för kallt klimat

SwedCOLD temadag 2024-04-16

Thomas Nordmark, Copperstone Viscaria AB

Annika Bjelkevik, Tailings Consultant Scandinavia AB

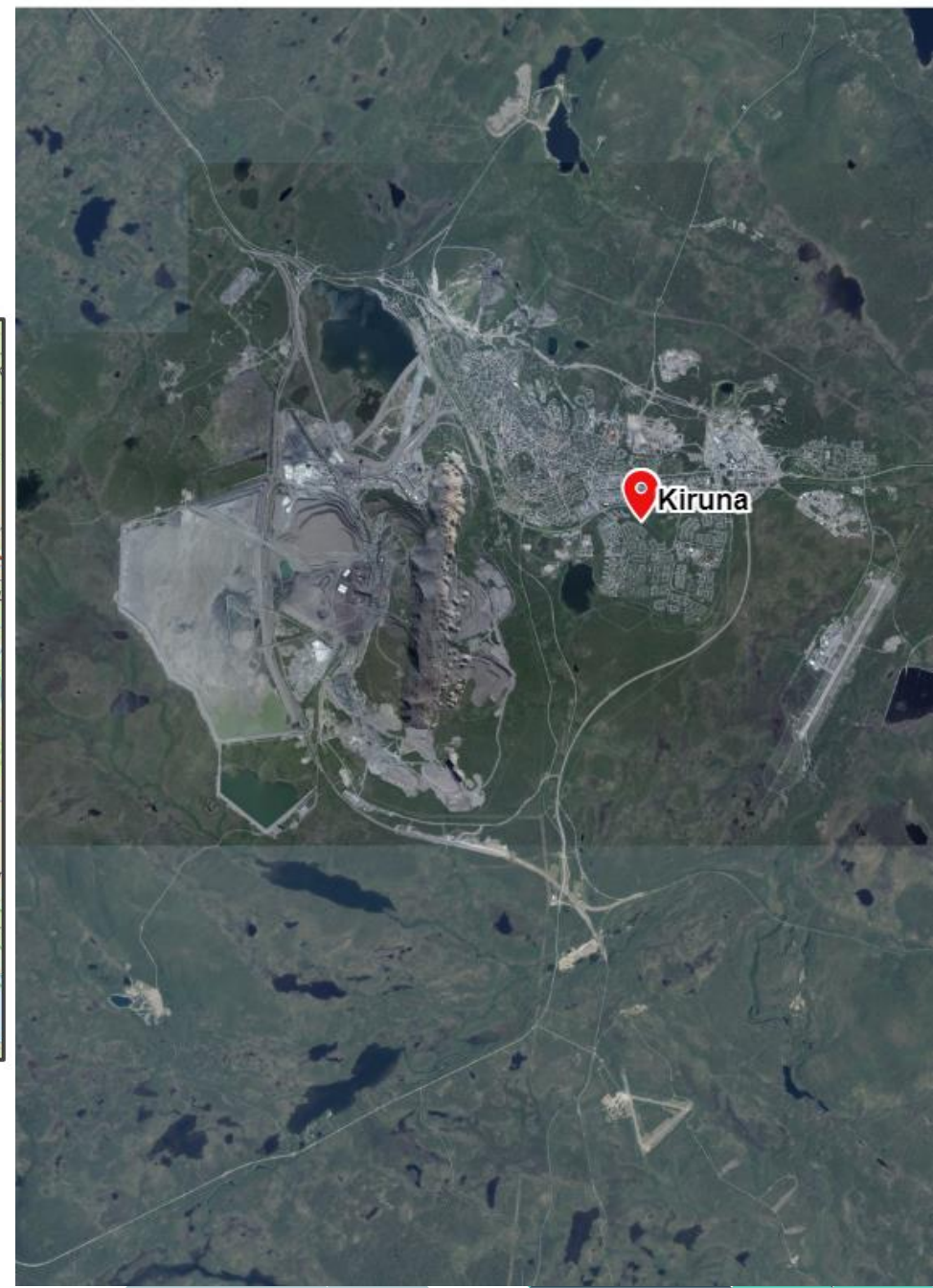
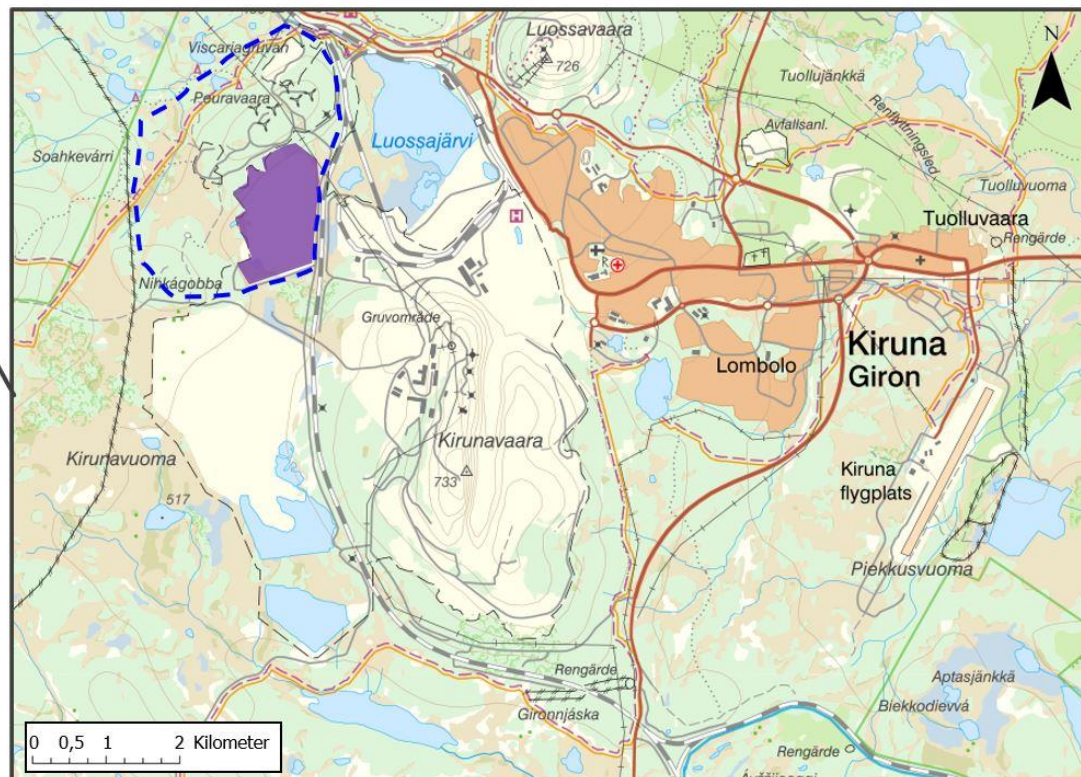
Viscaria

Innehåll

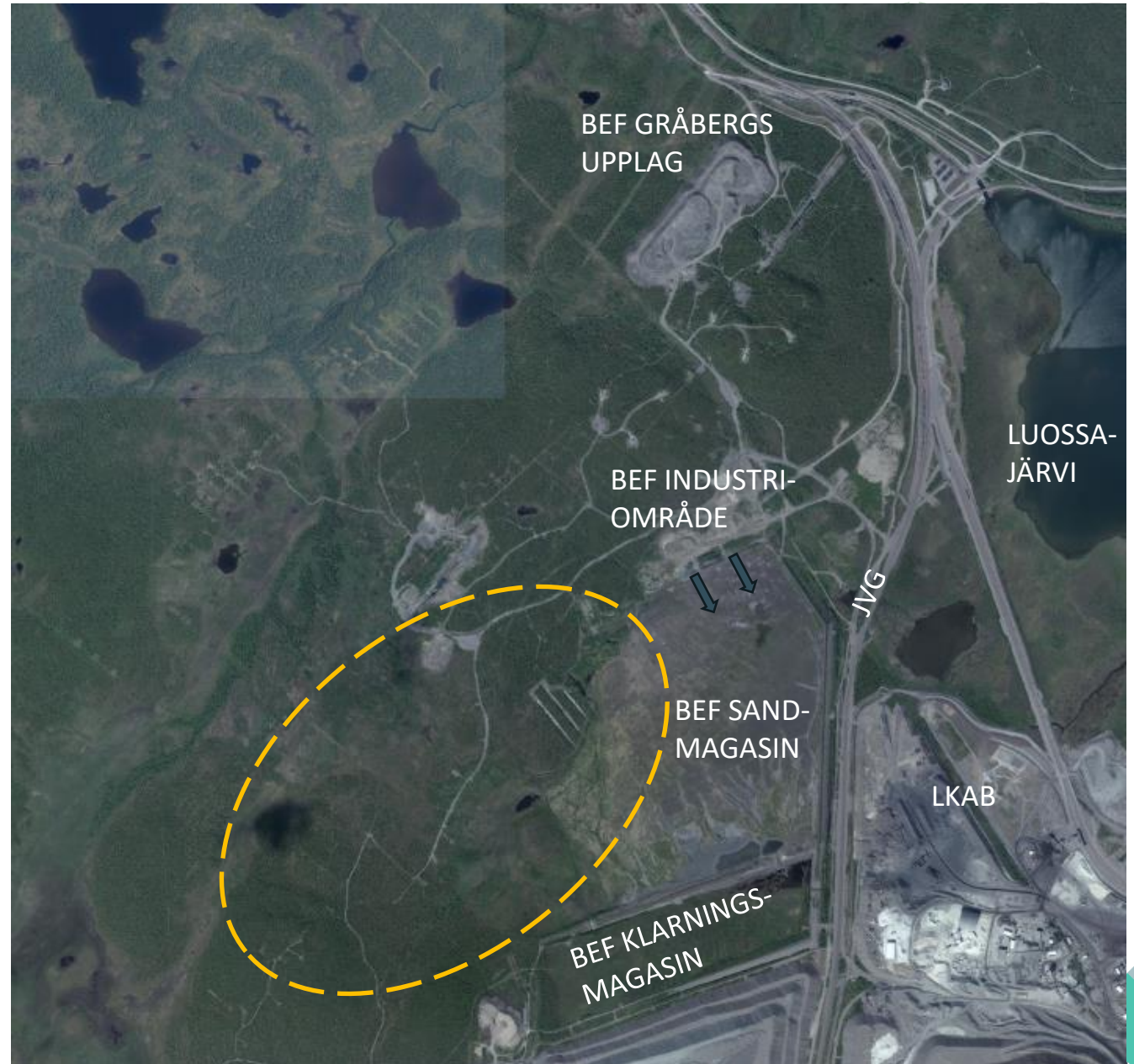
- Viscaria allmänt
- Nytt sandmagasin
 - Varför?
 - Dammdesign
 - Dränage
 - Vattenhantering
- Kallt klimat

Viscaria – geografiskt

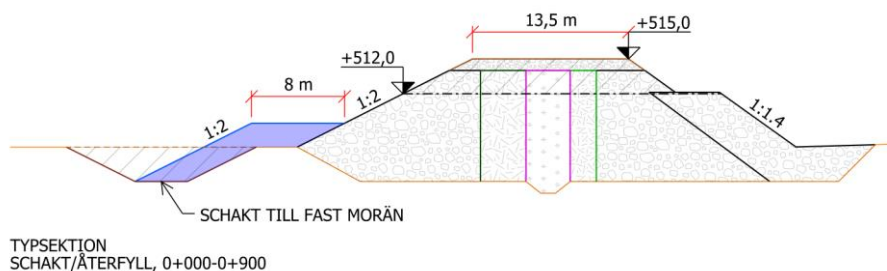
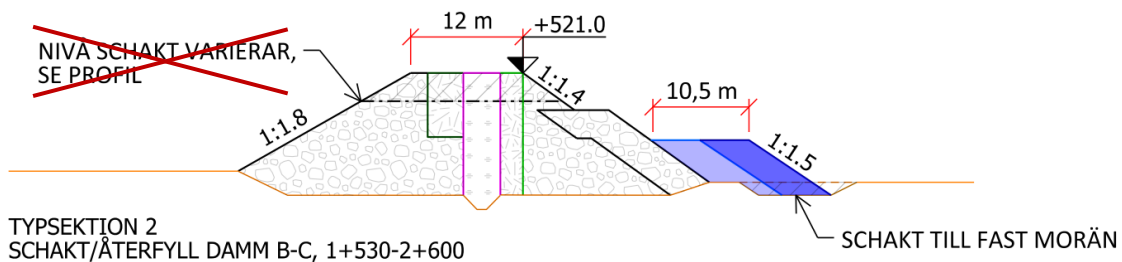
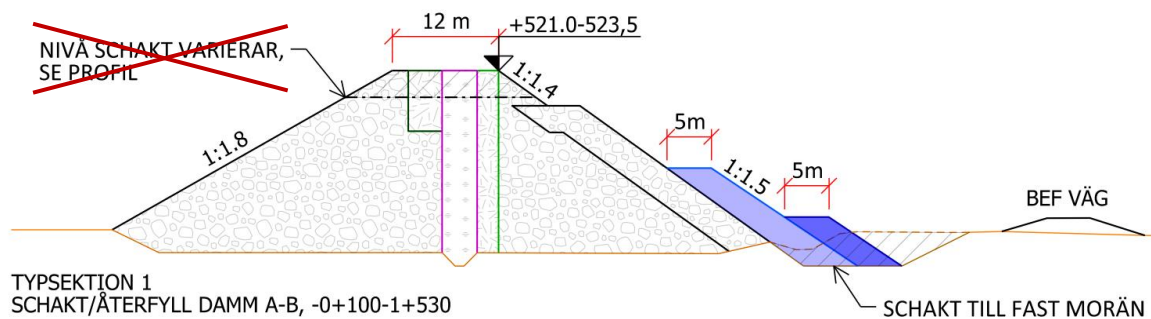

Viscaria historik

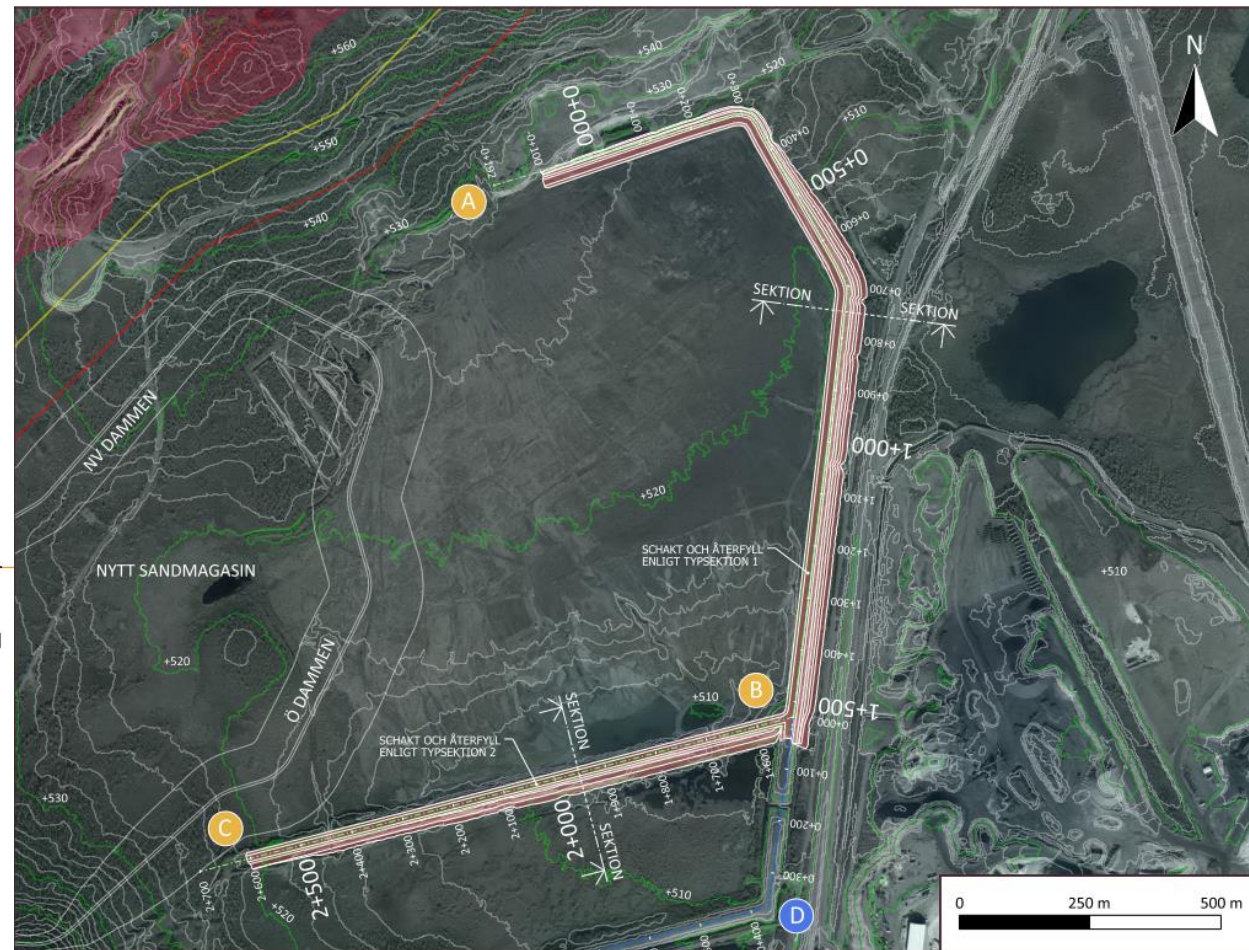
- Start: 1982 (LKAB)
- Stängning: 1997 (Outokumpu OY)
- Copperstone Resources AB köpte 2018 av Avalon/Sunstone Minerals
- Ansökan om miljötillstånd: mars 2022
- Kungörelse: maj 2023
- Syn: september 2023
- Förhandling: februari 2024
- Dom: 2024-04-22

Viscaria befintliga dammar

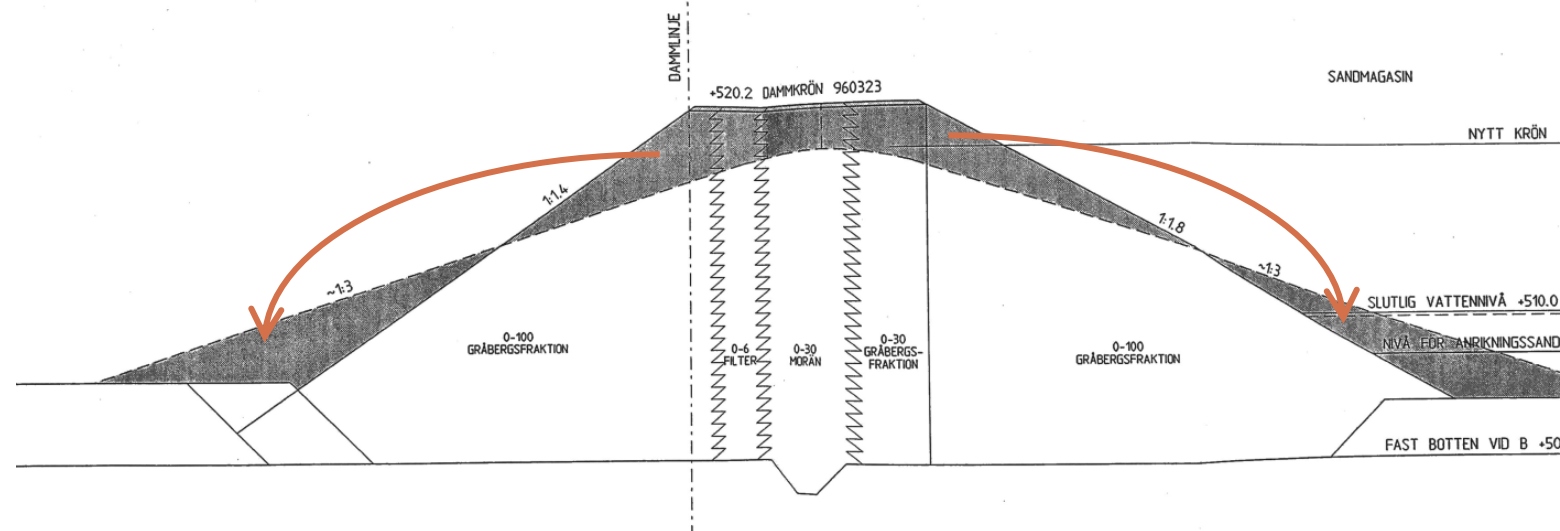
	MORÄN		STÖDFYLLNING
	FINFILTER		SKYDDSLAGER
	GROVFILTER		NY STÖDFYLLNING
			NY TÄSTEN

EBH befintliga dammar (beskrivning från VBB 1996)

Under förutsättning att överströmning ej sker så uppfylls följande både innan och efter att dammarna förändras (se sektion):

- Stabilitet mot vattentryck och inre erosion
- Slänterna ska vara flacka 1:2,5 till 1:3 och stabila mot yterrosion
- Material stabila mot vittring

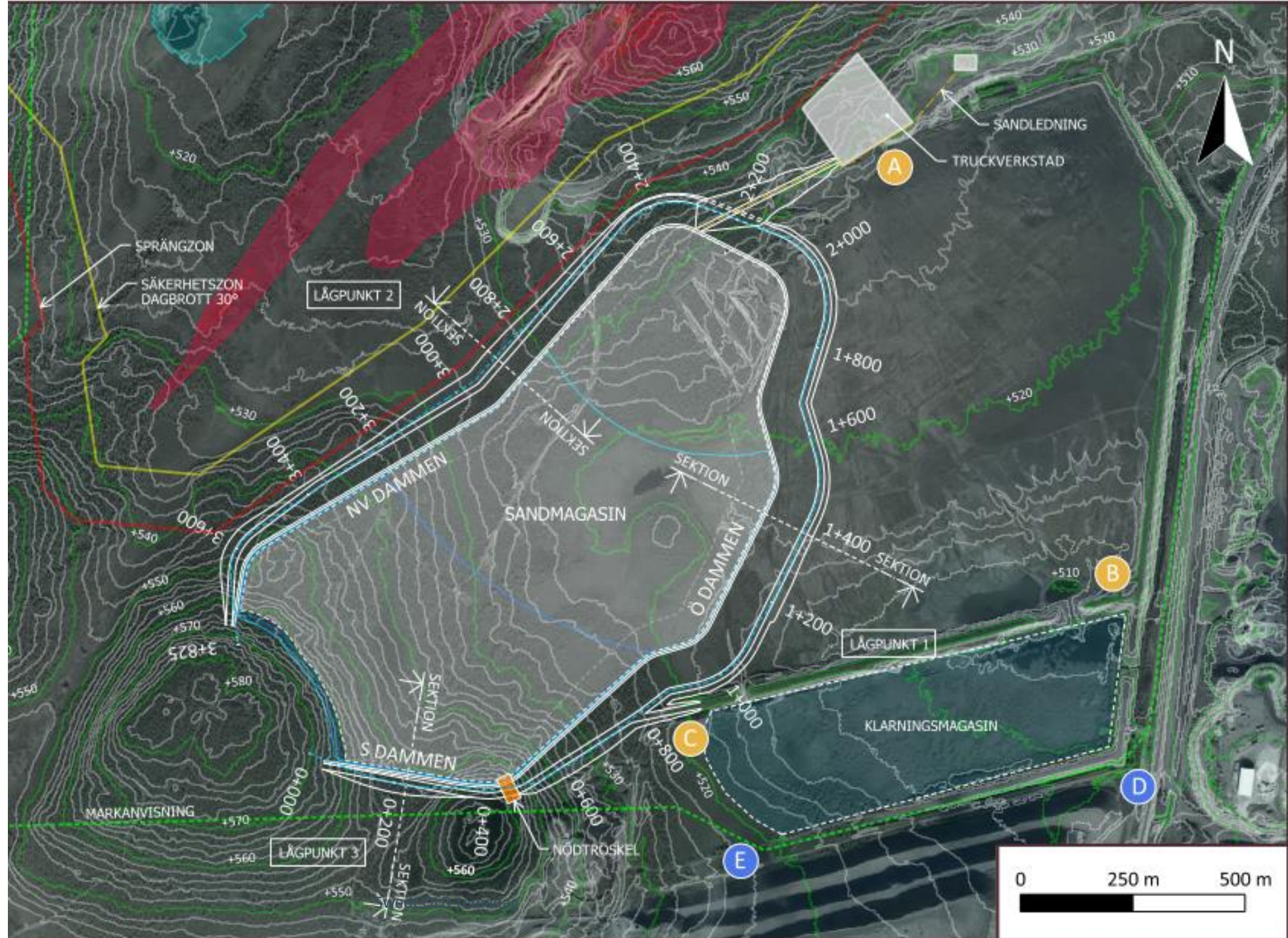
Viscaria Nytt magasin

Varför nytt magasin?

- Re-mining
- Befintliga dammar

Kapacitet (10 år):

- 30 Mton / 22 Mm³
- Expansion efter 10 år

Anrikningssandens egenskaper

- **Geotekniska egenskaper**

- Finkornig, ca 0-0,3 mm, med finjordshalt 20-100%
- Korndensitet ca 3 t/m³
- Hydraulisk konduktivitet ca $5 \cdot 10^{-7} - 10^{-8}$ m/s
- Låg hållfasthet
- Ingen segregering i bef. mag.

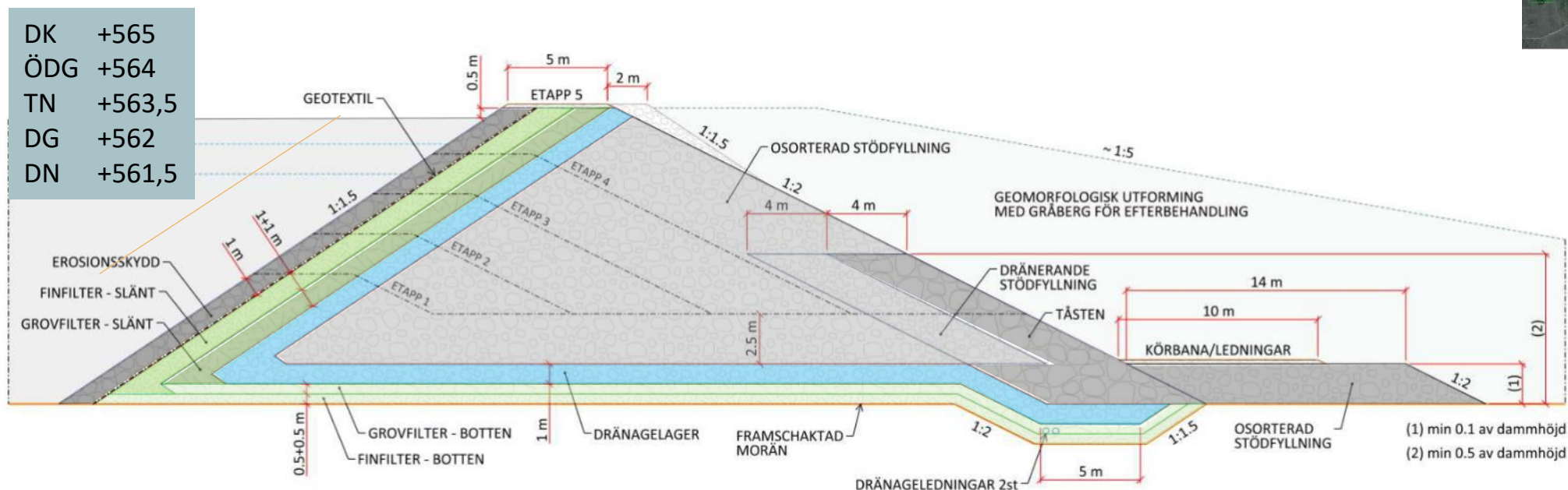
⇒ Ej bra konstruktionsmaterial

- **Kemiska egenskaper**

- Ej syrabildande, men förhöjda halter av vissa metaller (t.ex. Cu)

⇒ Okvalificerad torrtäckning

Vald design – dränerande damm utan utskov

Dränagesystem:

- säker uppsamling,
- erforderlig kapacitet inkl. redundans
- tillgängligt för underhåll

Mått är preliminära och fastställs i detaljprojektering

Dränage genom nya dammar – svårt att bedöma... => RISK

Dränage genom nya dränerande dammar beror på:

- Materialens hydrauliska konduktivitet (genomsläpplighet) – finfilter
- Geotextilen – igensättning av anrikningssand (utredning LTU + fullskaleförsök)
- Rådande hydraulisk gradient (skillnad i vattennivåer)

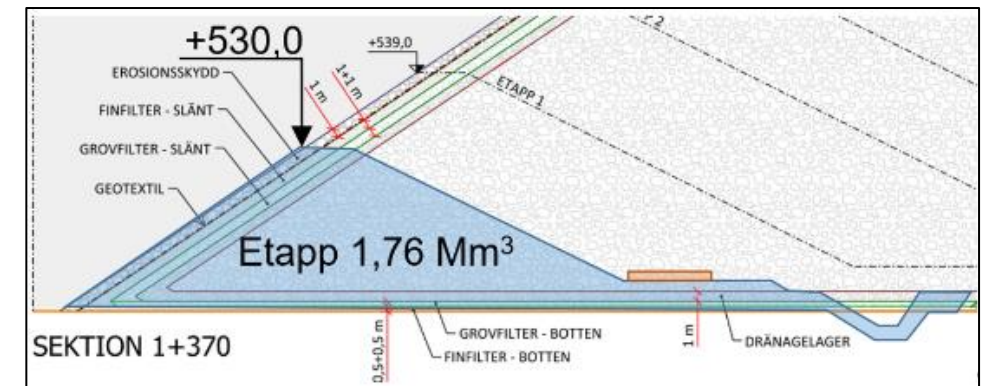
Exempel teoretisk läckageberäkning – DK nivå +530:

Förutsättningar:

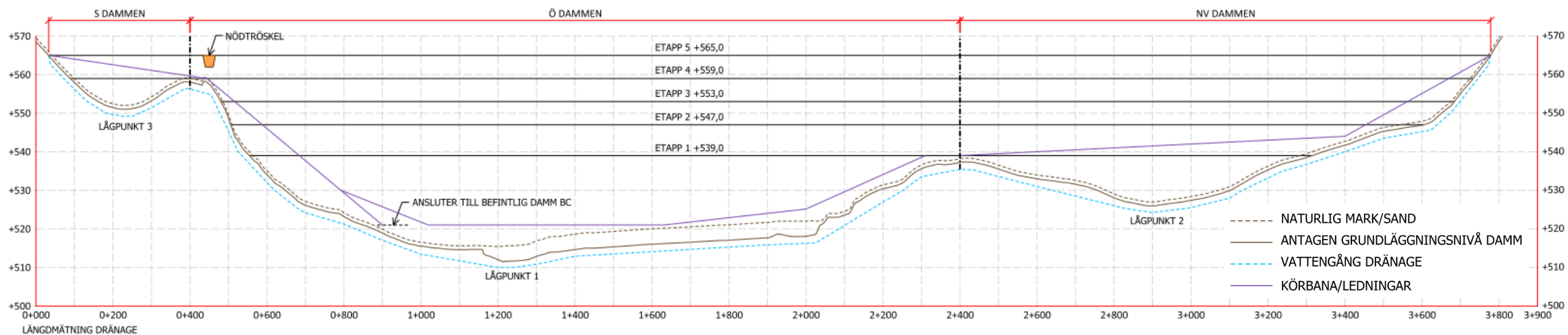
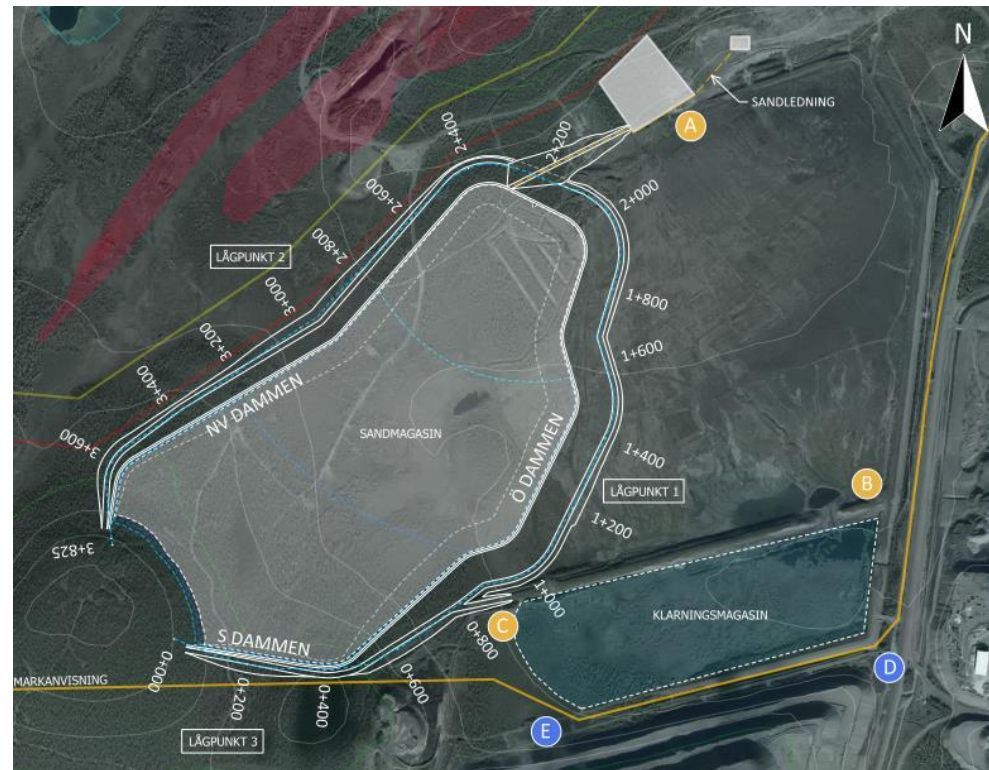
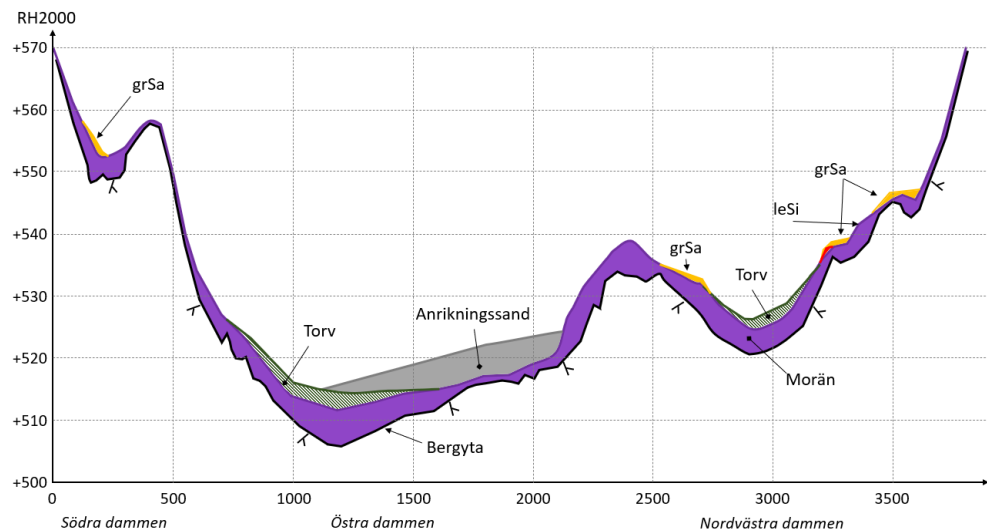
- Processflöde: 0,18 m³/s (årsmedel)
- Hydraulisk konduktivitet finfilter: 1·10⁻⁴ m/s
- Geotextil ej igensatt

⇒ Dränagekapacitet: DN: ca 0,1 m³/s, DG: ca 0,2 m³/s, TN: ca 0,4 m³/s

⇒ Dränage = 0,1 m³/s ⇒ 2 månader att dränera ut Klass 1-flödet

Vald design – profil

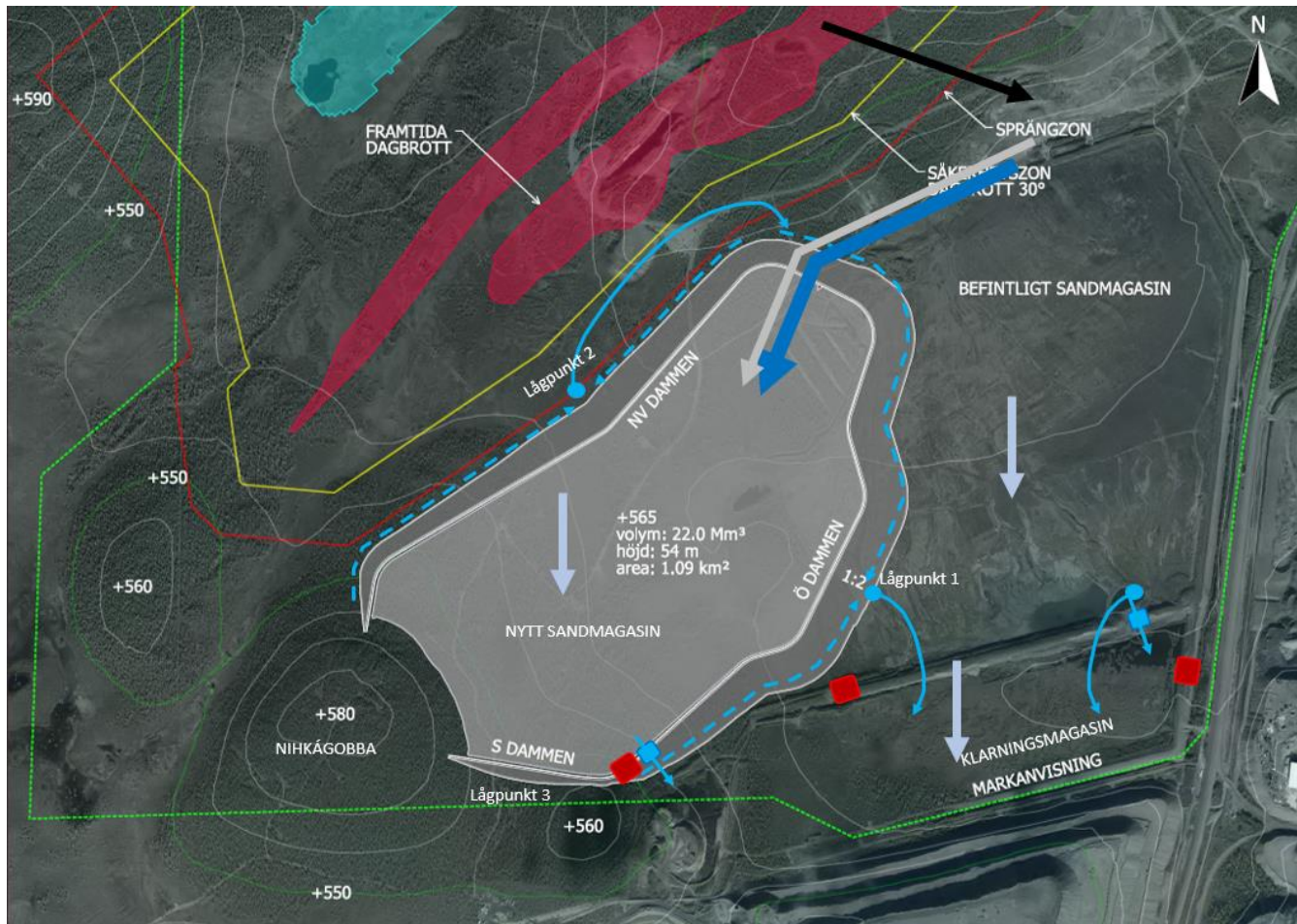
Magasinsbotten – utan liner

Ingen artificiell bottentätning m.h.t. låg infiltrationen, baserat på:

- **Anrikningssandens egenskaper – mycket finkornigt**
 - hög täthet \Rightarrow hög grundvattenyta (hög vattenmättnadsgrad / kapillärt vatten) \Rightarrow begränsning av vittring i, och flöde genom, anrikningssanden
 - deponerad anrikningssand \Rightarrow tätt lager över naturlig mark
- **Anrikningssandens kemi:** nettobuffrande, låg mobilitet metaller (undantaget Zn) \Rightarrow ej reaktivt eller miljöfarligt \Rightarrow ev. infiltration (inledningsvis) medför ej någon skadlig påverkan
- **Deponering** från norr \Rightarrow lutande sandyta \Rightarrow processvatten, nederbörd etc. rinner av och dränerar genom dammar
- **Naturlig mark** lik marken i området för befintligt magasin (morän överlagrad med torv)
 - Morän under befintligt magasin ej påverkad av tidigare processvatten
 - Torv under befintligt sandmagasin hoppresat \Rightarrow fungerar som "liner" (vattenmättat över torv & "torrt" under)
 - Jordlagren (framför allt avsaknaden av isälvsavlagringar) medför relativt lokalt system av ytliga flödesvägar \Rightarrow vatten sprids inte långa sträckor.
- **Läckage** styrs av relativ täthet mellan aktuella material samt gradient och läckväg \Rightarrow läckage till undergrunden begränsas avsevärt för nytt sandmagasin jämfört med ett vattenmagasin.

Vattenhantering

- Malm till verket
- Deponering sand
- Deponering vatten
- Nederbörd
- Uppsamling dränagevatten
- Pumpstation
- Pumpning vatten
- Driftutskov
- Nödutskovströskel

Allt vatten som bräddas till recipient renas!

Alla högflöden lagras

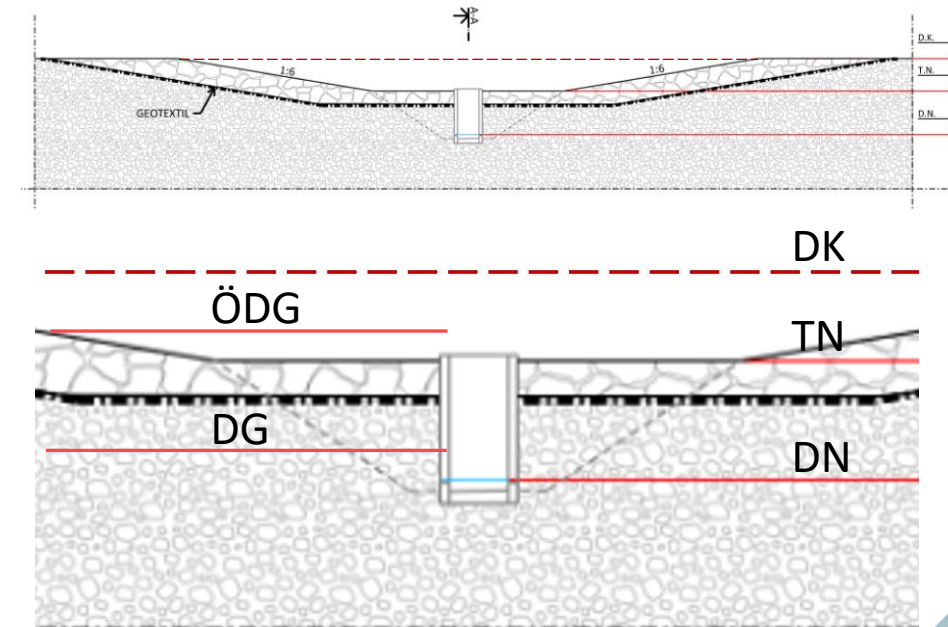
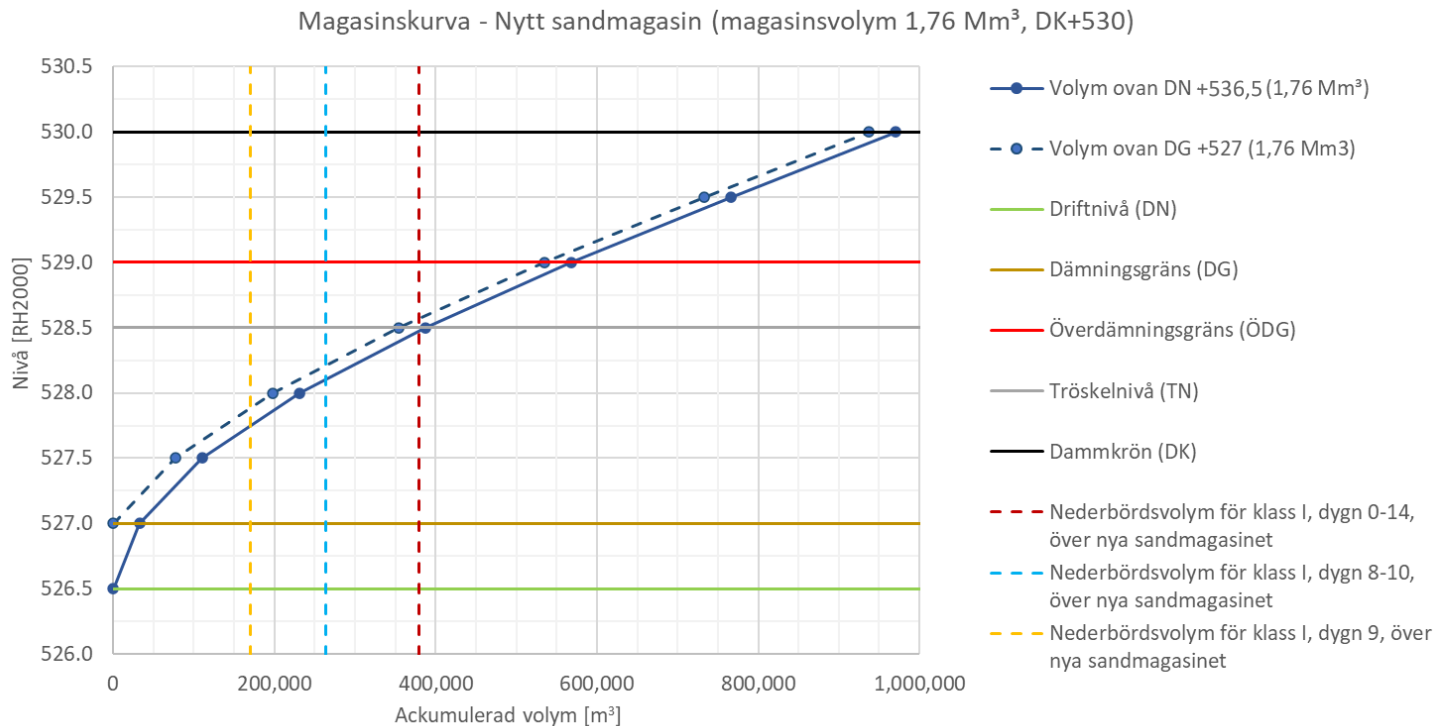
Nödutskovströsklar anläggs "för säkerhets skull"

Dimensionerande flöde – startdamm => driftutskov

Etapp: DK + 530

- Hela Klass 1-flödet kan innehållas under TN med DN = startnivå

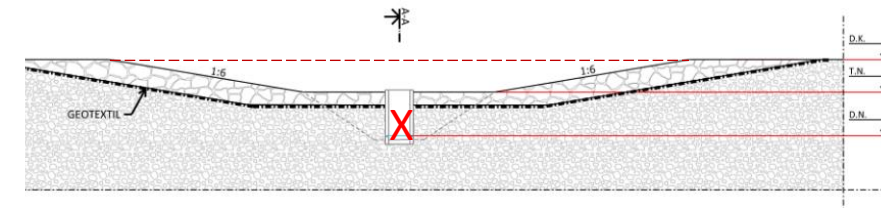
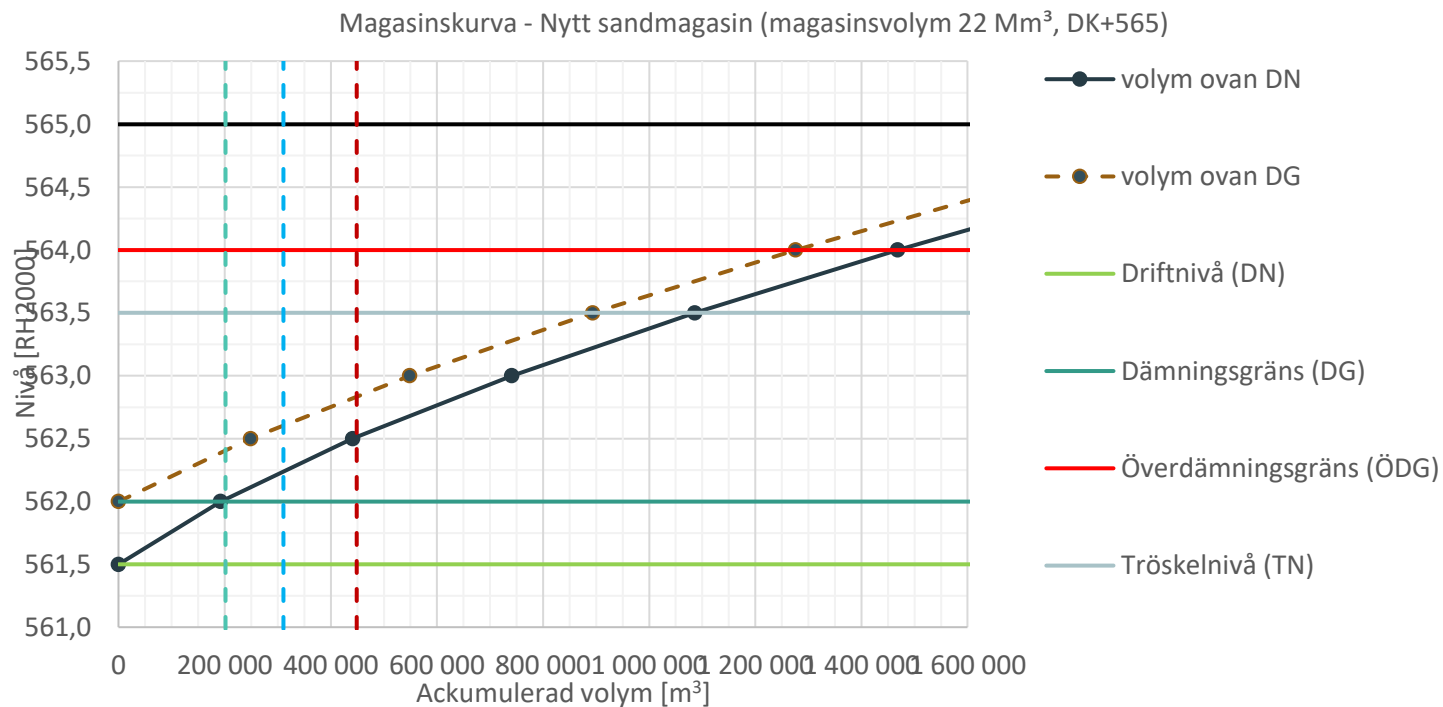
Utskov &
nödutskovströskel

Dimensionerande flöde – slutetapp

Etapp: DK + 565

- Hela Klass 1-flödet kan innehållas under TN med DG = startnivå

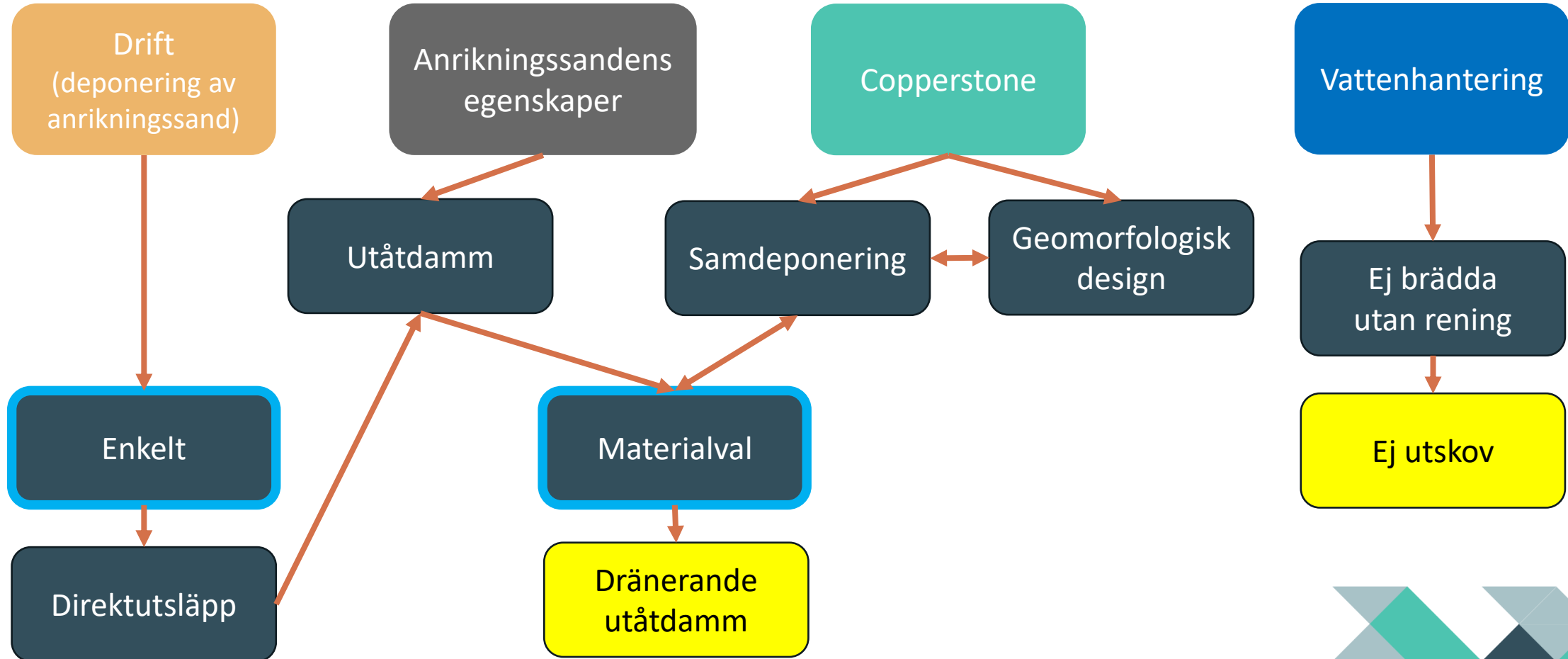

Vad har påverkat designen?

Kallt klimat

Copperstone

Vattenhantering

Sammanfattning

- Dränerande utåtdamm
- Inget utskov (undantaget startetapp/-etapper)
 - Normala flöden dränerar genom damm
 - Högflöden lagras

